

**A Halápi Álló-hegy (HUHN20021)
kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
Natura 2000 fenntartási terve**

Debrecen
2019

Készítette

Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság

Együttműködő partner

BioAqua Pro Környezetvédelmi Szolgáltató és Tanácsadó Kft.
E-misszió Természet- és Környezetvédelmi Egyesület

Vezető szakmai koordinátor

Olajos Péter

Szakmai koordinátor

Lesku Balázs
Tóth Pál
Dr. Juhász Péter

Vezető természettudományi szakértő

Dr. Kiss Béla

Vezető agrárgazdálkodási szakértő

Polonkai László

Közreműködő szakértők

Dr. Gulyás Gergely
Polyák László
Demeter László
Lukács Attila
Tóth Pál

© Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság 2019.

Ez a dokumentáció a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény értelmében szerzői jogvédelem alatt áll.
A dokumentáció nyilvános, a megfelelő hivatkozások mellett szabadon felhasználható és terjeszthető!

Tartalomjegyzék

I. A Natura 2000 fenntartási terv

1.	A terület azonosító adatai	5
1.1.	Név.....	5
1.2.	Azonosító kód.....	5
1.3.	Kiterjedés.....	5
1.4.	A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek	5
1.4.1.	Jelölő élőhelyek.....	5
1.4.2.	Jelölő fajok	5
1.5.	Érintett települések	5
1.6.	Egyéb védetség kategóriák.....	6
1.7.	Tervezési és egyéb előírások	6
1.7.1.	Természetvédelmi kezelési terv.....	6
1.7.2.	Településrendezési eszközök.....	7
1.7.3.	Körzeti erdőtervek és üzemtervek.....	7
1.7.4.	Tájegységi vadgazdálkodási tervek és vadgazdálkodási üzemtervek	7
1.7.5.	Halgazdálkodási tervek	7
1.7.6.	Vízgyűjtő-gazdálkodási terv	7
1.7.7.	Egyéb tervek.....	7
2.	Veszélyeztető tényezők	8
3.	Kezelési feladatok meghatározása	10
3.1.	Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése.....	10
3.2.	Kezelési javaslatok	11
3.2.1.	Élőhelyek kezelése (Kezelési egységek – KE)	12
3.2.2.	Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés	20
3.2.3.	Fajvédelmi intézkedések	20
3.2.4.	Kutatás, monitorozás.....	21
3.2.5.	Mellékletek.....	22
	.....	22
3.3.	A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében.....	23
3.3.1.	Agrártámogatások.....	23
3.3.2.	Pályázatok	24
3.3.3.	Egyéb.....	25
3.4.	A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja	25
3.4.1.	Felhasznált kommunikációs eszközök	25

3.4.2. A kommunikáció címzettjei.....	25
3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel	28

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve:	Halápi Álló-hegy kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (kjTT)
-------------------------	--

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUHN20021
--------------------------------	-----------

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	176,05 ha
--------------------------------	-----------

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

A jelölő élőhelyek és állatfajok felsorolásánál a Natura 2000 terület adatlapjának 2018. évi változatát vettük alapul.

1.4.1. Jelölő élőhelyek

- 91I0* - Euro-szibériai erdőssztyepteptölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus* spp.)

*: kiemelt jelentőségű jelölő élőhely

1.4.2. Jelölő fajok

- Magyar kökörccsin (*Pulsatilla pratensis* subsp. *hungarica*)

1.5. Érintett települések

Hajdú-Bihar megye: Debrecen

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészelekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet (a továbbiakban: KvVM rendelet) tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

Település	Megye	Érintett terület		A település területének érintettsége(%)
		(ha)	(%)	
Debrecen	Hajdú-Bihar megye	176,05 ha	0,38%	100,00%
Összesen: 176,05 ha				

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

A terület teljes egészében (175,37 ha) a Hajdúsági Tájvédelmi Körzet (7101,1 ha) része [2/1988. (V. 26.) KVM rendelet egyes területek védetté nyilvánításáról és 130/2007. (XII. 27.) KvVM rendelet a Hajdúsági Tájvédelmi Körzet védettségének fenntartásáról]. A Hajdúsági Tájvédelmi Körzet két alkalommal is bővítésre került: 13/1993. (IV.7.) KTM rendelet a Hajdúsági Tájvédelmi Körzet bővítéséről; 20/1998. (VI.25.) KTM rendelet a Hajdúsági Tájvédelmi Körzet bővítéséről.

A Tájvédelmi Körzet egy fokozottan védett területrészt foglal magába összesen 171,47 ha kiterjedésben.

A tervezési terület nem érint különleges madárvédelmi területet.

A tervezési terület a Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről 2018. évi CXXXIX. törvény alapján az országos ökológiai hálózat magterület övezetének (99,61%), illetve pufferterület övezetének (0,39%) része.

<u>Típus</u>	<u>Kód</u>	<u>Név</u>	<u>Átfedés</u> <u>(ha)</u>	<u>Átfedés</u> <u>(%)</u>	<u>Kapcsolódó jogszabály</u> <u>száma</u>
tájvédelmi körzet	TK	Hajdúsági Tájvédelmi Körzet	175,36 ha	99,61%	2/1988. (V. 26.) KVM rendelet egyes területek védetté nyilvánításáról és 130/2007. (XII. 27.) KvVM rendelet a Hajdúsági Tájvédelmi Körzet védettségének fenntartásáról]
fokozottan védett terület	FV	Halápi Álló-hegy	171,47 ha	97,40%	1996. évi. LIII. törvény
országos ökológiai hálózat magterület övezet	MT	Halápi Álló-hegy	175,36 ha	99,61%	Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről 2018. évi CXXXIX. törvény
országos ökológiai hálózat pufferterület övezet	PT	Halápi Álló-hegy	0,68 ha	0,39%	Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről 2018. évi CXXXIX. törvény

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv

Hajdúsági Tájvédelmi Körzet természetvédelmi kezelési terve, 1996. A kezelési terv

elkészítése még a kezelési terv dokumentációkra vonatkozó egységes követelményrendszer kidolgozása előtt történt, de hivatalosan nem került elfogadásra.

1.7.2. Településrendezési eszközök

Hajdú-Bihar megye területrendezési terve – 13/2010. (IX. 17.) önkormányzati rendelet

Debrecen Megyei Jogú Város településszerkezeti tervének megállapításáról – 124/2001. (VI.21.) Kh. határozat [többször módosítva]

Debrecen város szabályozási terve és helyi építési szabályzata – 8/2003. (V. 23.) önkormányzati rendelet [többször módosítva]

1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek

Körzeti erdőterv: Debrecen-Halápi erdőtervezési körzet körzeti erdőterve (Érvényes: A következő erdőterv hatályba lépéséig.) Határozat száma: HB-03/ERD/04670-19/2018.

1.7.4. Tájégségi vadgazdálkodási tervek és vadgazdálkodási üzemtervek

A Halápi Álló-hegy kiemelt természetmegőrzési terület a Tiszántúli Vadgazdálkodási táj Hajdúsági Erdőpuszták Vadgazdálkodási tájgségbe tartozik. A tájgség vadgazdálkodására a tájgségi vadgazdálkodási tervekben foglaltak az irányadóak.

NYÍRERDŐ Nyírségi Erdészeti Zrt. (vadgazdálkodási egység kódszáma: 09-903050-107) Vadgazdálkodási üzemterve érvényes: 2037. február 28. Jóváhagyó határozat ügyiratszám: HB-03/FM/00157-4/2019.

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

A területen nincs halgazdálkodási vízterület, így halgazdálkodási terv sem vonatkozik rá.

1.7.6. Vízgyűjtő-gazdálkodási terv

2-15 Berettyó alegység vízgyűjtő-gazdálkodási terve – Elfogadva a Kormány 1155/2016 (III. 31.) Korm. határozatban, közzétéve a 14. számú Hivatalos értesítőben (2016. április 7.).

(<http://www.vizugy.hu/index.php?module=vizstrat&programelemid=149> alapján)

1.7.7. Egyéb tervek

Magyar kökőrcsin (*Pulsatilla pratensis* subsp. *hungarica*) fajmegőrzési terve. Kiadta: Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium (KvVM), Természetvédelmi Hivatal, 2006.

2. Veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H = nagy; M = közepes; L = kis jelentőségű)	Érintett terület aránya (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
K02	lecsapolás	H	21,2	91I0*-Euro-szibériai erdőssztyepptölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus</i> spp.): A térség általános szárazodását eredményező belvízrendezés eredményeként a hajdan jó vízellátottságú buckaközökben felnőtt zárt tölgyesekben egyre inkább jelentkezik a fák csúcsszáradása, ami a tölgyek gyorsuló pusztulásához, az állomány kilékesedéséhez vezet, s ezzel a száraz termőhelyet jobban toleráló inváziós növények gyors előretörését és a jellemző fajok pusztulását okozza. A pusztai tölgyesek esetén ez a hatás kevésbé drasztikus, hiszen egyébként is szárazabb termőhelyen alakultak ki. A kiszáradás csökkenti továbbá a tölgyvel végzett erdőfelújítások sikerességét is.
G08	hal- és vadállomány kezelése	M	11	91I0*-Euro-szibériai erdőssztyepptölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus</i> spp.), magyar kökőrcsin (<i>Pulsatilla pratensis</i> subsp. <i>hungarica</i>): Itt főleg a felszaporodott vaddisznó (<i>Sus scrofa</i>) állomány tesz kárt a száraz időszakokban jelentkező erős túrásával. Az állatok nagy területen felszaggatják a gyepszintet, és utat nyitnak a gyomosodásnak, az inváziós növények terjedésének. A makktermés elfogyasztásával tovább redukálják a természetes felújulás egyébként is minimális lehetőségét. Ezen felül a tölgy újulatának növekedését láthatóan visszaveti az őzek rágása.
I02	egyéb idegenhonos inváziós fajok	M	11	91I0*-Euro-szibériai erdőssztyepptölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus</i> spp.), magyar kökőrcsin (<i>Pulsatilla pratensis</i> subsp. <i>hungarica</i>): A folyamatosan terjedő fehér akác (<i>Robinia pseudo-acacia</i>), kései meggy (<i>Prunus serotina</i>), amerikai kőris (<i>Fraxinus pennsylvanica</i>) és amerikai alkörmös (<i>Phytolacca americana</i>) terjedése számos hatásával (árnyékolás, gyökérkonkurrencia, nitrogén halmozása a talajban, allelopátia stb.) minden szintjét drasztikusan átalakítja, a megsemmisülésig degradálja. A fajok terjedésükkel erősen beárnyékolhatják a kökőrcsin élőhelyeit képező tisztásokat, ami kipusztuláshoz vezetne
L02	fajösszetétel változás természetes szukcesszió következtében	L	0,85	Magyar kökőrcsin (<i>Pulsatilla pratensis</i> subsp. <i>hungarica</i>): Az erdőssztyepp tisztások becserjésedése megszünteti a kökőrcsin élőhelyeit.

L07	állat- és növényfajok közötti kölcsönhatások hiánya vagy csökkenése	L	0,85	Magyar kökörcsin (<i>Pulsatilla pratensis</i> subsp. <i>hungarica</i>): a fennmaradt állomány kis mérete és elszigeteltsége hosszú távon a genetikai változatosság erős beszűküléséhez vezet.
Kód	Potenciális veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H = nagy; M = közepes; L =kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
B09	tarvágás	M	10,7	91I0*-Euro-szibériai erdőssztyepptölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus</i> spp.): A tarvágásos üzemmód az élőhely pusztulását jelenti, még akkor is, ha a felújításhoz kocsányos tölgyet (<i>Quercus robur</i>) használnak. Ennek esélye viszont a fokozottan védett jogi státusz miatt jelenleg csekély. Magyar kökörcsin (<i>Pulsatilla pratensis</i> subsp. <i>hungarica</i>): A tarvágásos üzemmód alkalmazása esetén a növény túlélése esetleges. Ez jelenleg a jogszabályi környezet miatt ez nem látszik reális veszélynek.
B17	erdészeti talajművelési és egyéb talajkezelési gyakorlatok	M	10,7	91I0*-Euro-szibériai erdőssztyepptölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus</i> spp.): A teljes talaj-előkészítéssel végzett felújítás az élőhely pusztulását jelenti, még akkor is, ha a felújításhoz kocsányos tölgyet használnak. Ennek esélye viszont a fokozottan védett jogi státusz miatt jelenleg csekély. Magyar kökörcsin (<i>Pulsatilla pratensis</i> subsp. <i>hungarica</i>): A teljes talaj-előkészítéssel végzett felújítás elpusztítja a növényt és élőhelyét. Ez jelenleg a jogszabályi környezet miatt ez nem látszik reális veszélynek.

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

A Halápi Álló-hegy kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területté nyilvánításakor az élőhelyvédelmi irányelv 4. cikkének (4) bekezdése alapján a terület természetvédelmi célkitűzései meghatározásra kerültek, valamint kiemelésre kerültek egyes jelölő értékek, amelyeket a kezelés során prioritásként kell kezelni. A Natura 2000 területek célkitűzései és prioritásai a területek hivatalos Natura 2000 adatlapjain találhatóak.

A természetvédelmi célállapot:

Megjelölt prioritások:

9110* Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus* spp.): a kívánt célállapot az, hogy az erdőssztyepp tölgyesek jelenlegi kiterjedésükben fennmaradjanak.

Magyar kökörcsin (*Pulsatilla pratensis* subsp. *hungarica*): a kívánt célállapot az, hogy a faj állománya ne csökkenjen.

A megjelölt prioritások szerinti célállapot megvalósításakor arra kell törekedni, hogy a terület egyéb természetes, közösségi jelentőségű (de nem jelölő) élőhelyek kiterjedésének, karakterének, egységes táji megjelenésének, természetes biológiai sokféleségének fennmaradása is biztosítható legyen, különös tekintettel az ott előforduló, jelentős értéket képviselő védett fajok igényeire.

Magyar nőszirm (*Iris aphylla* subsp. *Hungarica*): a nem jelölő közösségi jelentőségű faj esetében is a célállapot az állomány legalább jelenlegi méretében való fennmaradása.

A célállapot eléréséhez rendelt célkitűzések:

- Az Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus* spp.) (9110*) élőhely esetében konkrét cél a meglévő állományok fenntartása. Konkrét cél átállni olyan erdőkezelési módszerre, mely a folyamatos erdőborítást biztosítja. Konkrét cél az állományok megtisztítása az inváziós és tájidegen fa- és cserjefajoktól.
- A magyar kökörcsin (*Pulsatilla pratensis* subsp. *hungarica*) esetében konkrét cél, hogy a faj által benépesített tisztások fennmaradásáról gondoskodjunk. Konkrét cél, hogy az állomány mérete ne csökkenjen, ennek érdekében akár mesterséges visszatelepítéssel is fenn kell tartani.
- Inváziós és tájidegen fa- és cserjefajok (fehér akác, kései meggy) uralta tervezett erdőkben fajokcsere őshonos, a tájra, és élőhelyekre természetesen jellemző fajokra. A tölgyesekből és egyéb őshonos fajok uralta állományokból az ilyen fajok folyamatosan eltávolítandók, sarj- és újulatképződésük megakadályozandó. Ezt a tevékenységet a magyar nőszirm által benépesített erdőrészekben, illetve a fokozottan védett tölgyesekben sürgősséggel kell végezni;
- Száraz termőhelyeken végzett szerkezetátalakító felújítások során lehetőséget kell teremteni a felnyíló, erdőssztyepp jellegű állományrészek kialakulására.
- Az érintett, legalább karakterében őshonos fafajú (természetes, féltermészetes) erdőfoltokban átállni olyan erdőkezelési módszerre, mely a folyamatos erdőborítást biztosítja (tarvágás, teljes talaj-előkészítés és tuskózás mellőzése), ugyanakkor idős (részben odvas) faegyedek és holt faanyag kellő arányú meglétét is;
- A terület nagyvadállományát olyan szinten tartani, ami nem akadályozza az egészséges erődinamikát;
- Védő kerítések továbbra is fenntartandók, és területük bővítése javasolt.

3.2. Kezelési javaslatok

A Natura 2000 területre vonatkozó természetvédelmi célkitűzések eléréséhez a terület egyes részei eltérő kezelést igényelnek, figyelembe véve az ott előforduló élőhelyeket, fajokat, és az ott jellemző gazdálkodási formákat. A kezelési, fenntartási, és részben az élőhelyrekonstrukciós és fejlesztési javaslatokat ezért a Natura 2000 terület egyes lehatárolt részegységeire, az úgynevezett kezelési egységek (KE) vonatkozóan rendszerezi a fenntartási terv (a kezelési egységek térbeli elhelyezkedését a 3.2.5. melléklet térképei mutatják be). Az egyes kezelési egységekre nem vonatkoztatható élőhelyrekonstrukciós, fajvédelmi, kutatási és monitorozási javaslatokat a 3.2.2. - 3.2.4. fejezetben tárgyalja a fenntartási terv.

„A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.”

Az itt megfogalmazott kezelési javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára, megadják, hogy a jelölő értékek megőrzéséhez milyen kezelési előírás-javaslatok alkalmazása szükséges. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz. A tervekészítés időpontjában jogszabály alapján kötelezően betartandó előírásokon túli, a célokhoz illeszkedő, kívánatos kezelést megfogalmazó előírás-javaslatok iránymutatásként szolgálnak.”

3.2.1. Élőhelyek kezelése (Kezelési egységek – KE)

A Halápi Álló-hegy Natura 2000 terület túlnyomó része (98,05%) erdő, elenyésző része rét (0,15%), vagy művelésből kivett terület (1,8%). Ez tekinthető a terület alapadottságának. Az erdőállományok nagy része nem tájhonos fafajokból áll, a jelölő élőhely kiterjedése 38,4 ha.

A javaslatok nagy része ennek a jelölő erdőállománynak a fennmaradását szolgálja, továbbá az egyéb állományok átalakítását.

Az erdőkkel kapcsolatos általános cél a jelölő állományok esetében a faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés, vagy a folyamatos erdőborítást megvalósító technológia kidolgozása és alkalmazása.

További általános cél a nem tájhonos állományok szerkezetátalakítása tájhonos fafajokból álló állományokra. Kívánatos célállománytípusok a kocsányos tölgyesek és a hazai nyárasok.

A Halápi Álló-hegy Natura 2000 területen az előforduló élőhelyek, fontosabb fajok és gazdálkodási módok alapján 5 kezelési egység lehatárolása indokolt, amelyek térképi megjelenítését a 3.2.5. fejezet mutatja be. A kezelési egységek lehatárolása a 2015-ben tapasztalt természeti adottságok alapján történt, 1:10 000 alapléptékben. A térképi lehatárolás léptékét figyelembe véve a kezelési egységek határai (különösen nem mesterséges vonalat, pl. szántó, csatorna határkövető egységek esetén) nem szigorúan véve rögzítettek, hanem 10-20 méteres átmeneti sávban értelmezhetők. A kezelések, beavatkozások gyakorlati tervezésénél emellett figyelembe szükséges venni, hogy a természeti adottságok, élőhelyek spontán változásai miatt a kezelési egységek egymáshoz viszonyított határai megváltozhatnak. A fentiek alapján tehát a kezelési egységek térbeli lehatárolása a fenntartási terv gyakorlati átültetése esetén áttekinthető, iránymutató jellegű információnak tekintendő, aminek pontosítását magán a területen, az adott időszak aktuális állapotának megfelelően kell elvégezni.

Kezelési egységek

(a) *Kezelési egység kódja:* KE-1

(b) *Kezelési egység meghatározása:*

Erdőssztyepp tölgyesek. Ezek a tervezési terület legnagyobb értékei, országos és európai ritkaságuk miatt kiemelt figyelmet érdemelnek. Nyílt homoki tölgyesek (*Festuco-Quercetum*) és gyöngyvirágos tölgyesek (*Convallario-Quercetum*), teljes kiterjedésük 38,4 ha.

Az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott területek. Teljes egészükben országos jelentőségű védett természeti területen (Hajdúsági Tájvédelmi Körzet) található, fokozottan védettek.

(c) *Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:*

- *Érintett* *Á-NÉR* *élőhelyek:*
Nyílt homoki tölgyesek (M4)
Alföldi zárt kocsányos tölgyesek (L5)
- *A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb ÁNÉR élőhelyek:* Ültetett akácok (S1)
Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek (OC)
- *Érintett Natura 2000 élőhelyek:* Euro-szibériai erdőssztyepptölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus* spp.) (91I0*) /jelölő élőhely/
- *Érintett erdőrészek és egyéb részek:* Debrecen 429C, E, ÚT, NY2, N, O, P, 432L, G, NY2, TI, H, I, 433D, M, N.

- *Védett természeti területet érintő erdőrészletek és egyéb részletek:* minden felsorolt részlet fokozottan védett, a Hajdúsági Tájvédelmi Körzet része
- *Érintett közösségi jelentőségű fajok:* magyar kökörcsin (*Pulsatilla pratensis* subsp. *hungarica*), magyar nőszirm (*Iris aphylla* subsp. *hungarica*), nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*), nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*)
- *Érintett egyéb kiemelt fajok:* erdei szellőrózsa (*Anemone sylvestris*), nagyzezerjófű (*Dictamnus albus*), erdei borkóró (*Thalictrum aquilegiifolium*), Tallós-nőszőfű (*Epipactis tallosii*), tarka imola (*Centaurea triumfettii*), kétlevelű sarkvirág (*Platanthera bifolia*), madárfészek (*Neottia nidus-avis*), pettyes molyszövény (*Coscinia cribraria*), buckabagoly (*Staurophora celsia*), tükrös busalepke (*Heteropterus morpheus*), zöld gyík (*Lacerta viridis*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Ezen az erdészeti szempontból szélsőséges termőhelyen (igen száraz, sekély termőrétegű humuszos homok) jól működő erdőfelújítási technológia nem ismert. A kezelési egységbe tartozó igen ritka előfordulású felnyíló erdőállományok erdőrezervátumszerű működtetése megfelelő lehetne, de a természetes felújulásnak nem kedveznek a szélsőséges termőhelyi körülmények, így ez nem javasolható. Emiatt javasoljuk a kezelési egységben a faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérést. Erre lehetőséget ad az erdőtervrendelet. Ebben az esetben felújítási kötelezettség nem keletkezik, de a 2009. évi XXXVII. törvény 29. § (1) d) pontja lehetőséget ad ezekben az erdőkben is az erdőfelújítási célú fakitermelésre. Annak ellenére, hogy ekkor a mesterséges erdőfelújítás lehetősége megszűnik (és a további, a megalapozó dokumentáció 1.3.3. pontjában megfogalmazott, jelenleg nem feloldható konfliktuspontok, mint a felnyíló erdő felújításának problémája, a gyepterületek, erdei tisztások kaszálásának problémája, a folyamatos erdőborítás problematikája, az üzemmódok és fafajcserék problémájának megléte ellenére), szükséges volna újulat mesterséges betelepítése a pusztuló fák pótlására. Ezt egyedi, kiscsoportos vagy lékes beültetéssel lehetne végezni az eltávolított fásszárú özönfajoktól megtisztított foltokon. A beavatkozás sürgető, mert a kocsányos tölgy faállomány ezeken az élőhelyeken idős, többnyire sarj eredetű, és nagyjából egykorú.

A felújításra vonatkozó javaslat koncepciótervnek tekinthető, mivel a hatályos jogszabályi környezetben nem végezhető, és az államigazgatási szabályozásba nem illeszthető, ráadásul kidolgozott technológia sincs rá.

Amennyiben a vágásos üzemmód marad, a tarvágásos, teljes talaj-előkészítéssel végzett erdőfelújítást abban az esetben is el kell kerülni.

A kezelési egységben az egyik legfontosabb feladat az özönnövények visszaszorítása. A kései meggy (*Padus serotinus*) mellett a legsürgetőbb feladat a fehér akác (*Robinia pseudoacacia*) kiirtása ezekről az élőhelyekről, ami az erdőgazdálkodó aktív közreműködését feltételezi. Az akác esetében valószínűleg a vegyszeres kezelés lehet hatékony módszer a sarjképződés megakadályozására, hiszen az intenzív legeltetés, vagy a tuskók és a gyökérzet eltávolítása ebben a környezetben nem alkalmazható megoldás. Az özönnövények irtását néhány évente újra el kell végezni, mivel a környező faültetvényekben élő tömeges állományaik felől folyamatos az utánpótlásuk.

Érintkező (szomszédos) állományokra vonatkozó javaslatok: a szomszédos erdőrészletek teljes talaj-előkészítéssel végzett erdőfelújításai során tuskóprizmák ne kerüljenek a kezelési egység határára, mivel azok az özönfajok új terjedési gócpontjait képezik, és fizikai akadályt is jelentenek a növényfajok terjedése előtt. A szomszédos erdőterületekből célszerű lenne létrehozni egy olyan puffer övezetet (a KE-2 egység teljes területén, de legalább az érintkező erdő részletekben), ahol szintén rendszeresen folya az özönnövények visszaszorítása. Ezzel csökkenthető lenne az élőhelyre nehezedő inváziós nyomás. Ezek a javaslatok a KE-2 egység

területét is érintik, így ott is megjelennek.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírás

Körzeti erdőterv: Debrecen-Halápi erdőtervezési körzet körzeti erdőterve (Érvényes: A következő erdőterv hatályba lépéséig.) Határozat száma: HB-03/ERD/04670-19/2018.

A körzeti erdőterv kötet(i) a 29/1997. (IV.30.) FM rendelet 36. §-ának (2) bekezdése alapján a vagyonkezelő erdőgazdálkodó Nyírerdő Zrt. Halápi Erdészt erdőgazdálkodási szervezeti egységének területére vonatkozó üzemtervének minősül(nek).

Védett természeti területen fekvő erdők (ilyen mindegyik érintett erdőrészlet a kezelési egység területén) esetében a kötelezően betartandó előírásoknál a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény előírásait is szükséges alapul venni.

b. Javasolt előírások:

- A közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészleteiben a folyamatos erdőborítást biztosító átmeneti, örökzöld vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés. (E03)
- Meghatározott erdőrészletekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása az inváziós növényfajok eltávolítására vonatkozó tevékenység kivételével. (E10)
- A fával nem, vagy részben fedett területek egyéb részleteként (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó, kopár) történő lehatárolása, szükség esetén az erdőrészlet megosztásával. (E11)
- A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása. (E12)
- A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős, vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során. (E18)
- A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása. (E31)
- Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése. (E33)
- Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés elhagyása. (E47)
- Felújítás tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal. (E51) (Javasolt fafajok: *Quercus robur*, *Populus alba*, *Fraxinus angustifolia*, *Acer campestre*, *Ulmus laevis*, *Pyrus pyraeaster*)
- Talajvédelmi rendeltetésű és felnyíló (erdőssztyepp jellegű) erdők esetében a felújítás során a tájhonos fafajok tuskó- és gyökérsarj eredetű újulatának megőrzése. (E61)
- Inváziós fás szárú növényfajok visszaszorítása során azok mechanikai eltávolítása a növények sikeres vegyszeres irtását követően. (E73)
- Erdőssztyepp-erdők füves részeinek fenntartó kezelése. (E76)
- Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lágý- és fásszárú fajok továbbterjedésének mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, száruzás) történő megakadályozása. (E83)
- Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni. A kerítéseket legkésőbb az utolsó tisztítási munka elvégzését követő egy éven belül le kell bontani. (VA02)
- A területen szóró, vadetető, szózó nem létesíthető. (VA03)

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Élőhelyrekonstrukciós javaslatok nem merülnek föl a kezelési egységre vonatkozóan.

(g) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat:

A kezelési egység területén az erdőtelepítés nem javasolható.

(h) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

Gazdálkodáshoz nem köthető jellegű kezelési, fenntartási javaslatok a kezelési egységre vonatkozóan nem merülnek fel.

(i) Kezelési javaslatok indoklása:

A felsorolt javaslatok mind az euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus* spp.) (91I0*) jelölő élőhely állományainak fennmaradását segítik elő, ennek az állománynak a fennmaradása kulcsfontosságú.

Özönnyövények visszaszorítása: az élőhelyet jelenleg leginkább a kései meggy (*Prunus serotina*), a fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), az amerikai alkörmös (*Phytolacca americana*), nedvesebb termőhelyeken a vörös (amerikai) kőris (*Fraxinus pennsylvanica*) és a zöldjuhar (*Acer negundo*) előrenyomulása veszélyezteti. Kezelés híján néhány év alatt jelentősen felszaporodhatnak, és komoly degradációt eredményezhetnek.

Felújítás: a pusztai tölgyes állományokban a körzeti erdőtervnek megfelelő gazdálkodás csak elviekben megfelelő, nem kerülhető meg az a probléma, hogy ezen állományok felújítása az általánosságban alkalmazott módszerekkel nem végrehajtható, mivel itt a sztyep komponens (lágyszárú növényzet) fennmaradása is rendkívül fontos. Erre a problémára adjuk meg koncepciótervként a faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérést.

Érintkező (szomszédos) állományokra vonatkozó javaslatok: ezekkel a beavatkozásokkal ideális esetben a ma már elszigetelt állományok ismételt összekötése, izolációjuk megszüntetése is megoldhatóvá válna.

A vadállomány csökkentésére vonatkozó javaslatokra azért van szükség, mert a jelentősen felszaporodott vaddisznó állomány komoly túrási károkat képes okozni az élőhely gyepszintjében.

A megadott javaslatok továbbá a jelölő magyar kökörtő (*Pulsatilla pratensis* subsp. *hungarica*), és a közösségi jelentőségű magyar nőszirm (*Iris aphylla* subsp. *hungarica*), homoki nőszirm (*Iris arenaria*) növényfajok, illetve a nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*) és a nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*) állatfajok állományainak fennmaradását is szolgálják.

(a) Kezelési egység kódja: KE-2

(b) Kezelési egység meghatározása:

Ebbe az egységbe tartoznak a Natura területnek a KE-1-be be nem sorolt erdőállományai, amelyek a terület nagy részét alkotják. Az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott területek. Teljes egészükben országos jelentőségű védett természeti területen (Hajdúsági Tájvédelmi Körzet) található, legnagyobb részük fokozottan védett. A kezelési egység kiterjedése 133,22 ha.

Nagy része nem tájhonos erdő: akácos, erdeifenyves, feketefenyves, vörös tölgyes, de vannak hazai puhafás és fiatal vagy jellegtelen kocsányos tölgyes állományok is. Az érintett erdőrészek körzeti erdőtervekben meghatározott jelenlegi fatípusai többfélék, de alapvetően dominálnak az akácosok, a fenyvesek és a vörös tölgyesek. Kocsányos tölgyes állományok, kisebb hazai nyárasok, kisebb fűzligetek, ültetett és spontán égeres foltok, ültetett nyíresek is előfordulnak. A célállományok tekintetében lényeges megjegyezni, hogy jelentős mennyiségben fordulnak elő lombelegyes fenyvesek, vörös tölgyesek, és egy részlet akácos.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- *Érintett* *ÁNÉR* *élőhelyek:* Óshonos fafajú fiatalosok (P1)
Óshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők (RB)
Óshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők (RC)

Őshonos lombos fafajokkal elegyes idegenhonos lombos és vegyes erdők (Rdb)
 Ültetett akácosok (S1)
 Egyéb ültetett tájidegen lombos erdők (S3)
 Ültetett erdei- és feketefenyvesek (S4)
 Nem őshonos fafajok spontán állományai (S6)
 Nem őshonos fajú ültetett facsoportok, erdősávok és fasorok (S7)

- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb Á-NÉR élőhelyek:
 Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek (OC)
 Nemesnyárasok (S2)
- Natura 2000 élőhelyek: -
- *Érintett erdőrésztetek:* Debrecen 428A, 428B1, 428B2, 428C, 428D, 428E, 428F, 428Q, 429A, 429B, 429D, 429F, 429G, 429H, 429I, 429J, 429K, 429L, 429M, 429Q, 429R, 432B, 432C, 432D, 432E, 432F, 432J, 432K, 433A, 433B, 433C, 433E, 433F, 433G, 433I, 433K, 432L, 433L, 433O, 433P, 433Q, 433R, 433S, 882A
- *Védett természeti területet érintő erdőrésztetek:* minden felsorolt részlet a Hajdúsági Tájvédelmi Körzet része, védett vagy fokozottan védett
- *Érintett közösségi jelentőségű fajok:* -
- *Érintett, egyéb kiemelt fajok:* -

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Mivel a terület fokozottan védett, és a pusztai tölgyes élőhelyek legszebb megmaradt állományainak jelenthetne pufferzónát, javaslatunk szerint a továbbiakban ezt szem előtt tartva kellene a kezelését végezni. Így tehát ennek a kezelési egységnek a teljes területén célszerű lenne létrehozni egy puffer övezetet, ahol szintén rendszeresen folya az özönnövények visszaszorítása. Ezzel csökkenthető lenne a jelölő élőhelyre nehezedő inváziós nyomás.

A jelölő élőhely meglévő állományainak (KE-1 egység) hosszú távú fennmaradását és gyarapodását szolgálhatná felnyíló elegyes tölgyerdők, illetve erdőssztyepp jellegű tájszerkezet mesterséges kialakítása a KE-2 egység teljes területén (tehát a jelölő élőhely foltjaival szomszédos, illetve az egyes foltokat elválasztó nem őshonos és tájidegen faállományok helyén). Ez a célállományok megváltoztatását, fafajcserét is jelentene a kezelési egység nagy részén.

Ezt célszerű lenne kiegészíteni a gyepszint jellemző vázfajainak vetésével. A tájra jellemző őshonos fafajokkal való erdősítésre alkalmatlan magas buckákon tisztásokat célszerű kialakítani. Ezekkel a beavatkozásokkal ideális esetben a ma már elszigetelt állományok ismételt összekötése, izolációjuk megszüntetése is megoldhatóvá válna.

Megjegyezzük, hogy ezek a javaslatok ugyanúgy hosszú távú koncepciótervnek tekinthetők, mint a KE-1 esetében, hiszen ugyanúgy fennállnak a megalapozó dokumentáció 1.3.3. fejezetében részletezett, a hatályos jogszabályi és igazgatási szabályozásból adódó konfliktuspontok (a felnyíló erdő felújításának problémája, a gyepterületek, erdei tisztások kaszálásának problémája, a folyamatos erdőborítás problematikája, az üzemmódok és fafajcserék problémája).

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a, Kötelezően betartandó előírások:

Körzeti erdőterv: Debrecen-Halápi erdőtervezési körzet körzeti erdőterve (Érvényes: A következő erdőterv hatályba lépéséig.) Határozat száma: HB-03/ERD/04670-19/2018.

A körzeti erdőterv kötete(i) a 29/1997. (IV.30.) FM rendelet 36. §-ának (2) bekezdése alapján

a vagyonkezelő erdőgazdálkodó Nyírerdő Zrt. Halápi Erdészt erdőgazdálkodási szervezeti egységének területére vonatkozó üzemtervének minősül.

Védett természeti területen fekvő erdők (ilyen mindegyik érintett erdőrészlet a kezelési egység területén) esetében a kötelezően betartandó előírásoknál a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény előírásait is szükséges alapul venni. A KvVM a természetvédelmi szempontú részletes elemzése és vizsgálata után, az ETF-310/2007. számú ügyiratában értett egyet a körzeti erdőtervek jóváhagyásával.

b. Javasolt előírások:

- A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során. (E18)
- A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása. (E31)
- Felújítás tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal. (E51). (Javasolt fafajok: *Quercus robur*, *Populus alba*, *Fraxinus angustifolia*, *Acer campestre*, *Ulmus laevis*, *Pyrus pyraeaster*)
- Inváziós fás szárú növényfajok visszaszorítása során azok mechanikai eltávolítása a növények sikeres vegyszeres irtását követően. (E73)
- Erdősztyepp-erdők füves részeinek fenntartó kezelése. (E76)
- Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lágyszárú és fás szárú fajok továbbterjedésének mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás) történő megakadályozása. (E83)
- Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni. A kerítéseket legkésőbb az utolsó tisztítási munka elvégzését követő egy éven belül le kell bontani. (VA02)
- A területen szóró, vadetető, szózó nem létesíthető. (VA03)

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Az általános javaslatok között megfogalmazottak szerkezetátalakításnak minősülnek, így élőhelyrekonstrukciós javaslatnak tekintjük.

(g) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat:

A kezelési egység területén az erdőtelepítés nem javasolható.

(h) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

Gazdálkodáshoz nem köthető jellegű kezelési, fenntartási javaslatok a kezelési egységre vonatkozóan nem merülnek fel.

(i) Kezelési javaslatok indoklása:

A felsorolt javaslatok mind az euro-szibériai erdősztyepptölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus* spp.) (91I0*) jelölő élőhely állományainak fennmaradását segítik elő, ennek az állománynak a fennmaradása kulcsfontosságú. A kezelési egység rekonstrukciójával elérhető lenne a jelenleg előregedett idős állományok (KE-1) megújulásának lehetősége. A KE-2 egység eleinte, mint pufferezóna működhetne, később az állományok korosodásával akár maga is jelölő pusztai tölgyessé válhatna, így növekedne az élőhely kiterjedése. A legtöbb önkéntesen vállalható kezelési javaslat abban az esetben is szükséges, ha a fafajcsere és az új kezelésre való átállás nem történik meg. Ilyen pl. az özönnövények visszaszorítása.

A vadállomány csökkentésére vonatkozó javaslatokra azért van szükség, mivel a jelentősen felszaporodott vaddisznó állomány komoly túrási károkat képes okozni az élőhely gyepszintjében.

A megadott javaslatok továbbá a jelölő magyar kökőrcsin (*Pulsatilla pratensis* subsp. *hungarica*) a közösségi jelentőségű magyar nőszirm (*Iris aphylla* subsp. *hungarica*), a homoki nőszirm (*Iris arenaria*) növényfajok, illetve a nagy höscincér (*Cerambyx cerdo*) és a nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*) állatfajok állományainak fennmaradását, esetleges növekedését is szolgálják.

(a) Kezelési egység kódja: KE-3

(b) Kezelési egység meghatározása:

Mesterséges tavacska a Halápi Erdészet szomszédságában. Kiterjedése 0,5 ha.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- *Érintett* ÁNÉR élőhelyek:
Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek (OA)
- *Érintett Natura 2000 élőhelyek:* -
- *Érintett közösségi jelentőségű fajok:* -
- *Érintett, egyéb kiemelt fajok:* -

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Javasoljuk a mesterséges vizes élőhely fenntartását, szélein a gyomosodás meggátolásával.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a, Kötelezően betartandó előírások:

A Natura 2000 területekre vonatkozó kezelési jellegű kötelező előírások és korlátozások a fenntartási terv elfogadásának időpontjában a kezelési egység élőhelytípusaira nincsenek.

b, Javasolt előírások:

- A területen, a növényvédelmet kizárólag vizekre és vízben élő szervezetekre nem veszélyes minőségű anyagokkal és kizárólag inváziós növényfajok irtása céljából lehet végezni. (V01)

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

Az általános javaslatok között megfogalmazottakat azzal indokoljuk, hogy a tájban annyira ritkák a vizes élőhelyek, hogy a mesterségesen létrehozott vizes élőhely fenntartása elősegítheti bizonyos ritka, közösségi jelentőségű kétéltű- és hullófajok megtelepedését. Ilyenek a vöröshasú unka (*Bombina bombina*), a dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*) és a mocsári teknős (*Emys orbicularis*).

(a) Kezelési egység kódja: KE-4

(b) Kezelési egység meghatározása:

Portalanított utak és földutak, vezetékpászták, nyiladékok, tanyaudvarok, és egy kisebb homokbánya. Teljes kiterjedése 3,7 ha.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- *Érintett* ÁNÉR élőhelyek:
Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek (OC)
Homok-, agyag-, tőzeg- és kavicsbányák, digó- és kubikgödrök, mesterséges löszfalak (U7)
Út- és vasúthálózat (U11)
Taposott gyomnövényzet és ruderális iszapnövényzet (OG)

Tanyák, családi gazdaságok (U10)
Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések (P2b)

- *Érintett Natura 2000 élőhelyek:* -
- *Érintett közösségi jelentőségű fajok:* -
- *Érintett, egyéb kiemelt fajok:* -

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Ezekon a területeken törekedni kell arra, hogy ne alakuljon ki jelentős inváziós fertőzöttség. A kései meggy, fehér akác, amerikai alkörmös egyedeit ezeken a területeken szükséges rendszeresen irtani.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a, Kötelezően betartandó előírások:

A kisebb gyepek esetében kötelezően betartandó előírásként a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X.18.) Korm. rend. előírásait szükséges alapul venni.

b, Javasolt előírások:

- Inváziós fás szárúak mechanikus irtása. (GY26)
- Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása. (GY107)
- Erősen fertőzött foltok sokkoló kaszálással történő kezelése évente legalább háromszor. (GY108)
- A lekaszált inváziós növények eltávolítása a területről a kaszálást követő 30 napon belül. (GY109)

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Élőhelyrekonstrukciós javaslatokat nem teszünk.

(g) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat:

A kezelési egység területén az erdőtelepítés nem javasolható.

(h) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

Gazdálkodáshoz nem köthető jellegű kezelési, fenntartási javaslatok a kezelési egységre vonatkozóan nem merülnek fel.

(i) Kezelési javaslatok indoklása:

A Natura 2000 terület élőhelyeit és fajait érő káros hatások csökkentése és kizárása fontos feladat. A kezelési egységet alkotó területeken az inváziós fajok kialakuló-megerősödő állományai veszélyesek, mert ezek a területek a jelölő élőhely fertőzésének is gócpontjai lehetnek. A kezelési egység ilyen jellegű potenciális és aktuális hatásait a javasolt intézkedésekkel lehet csökkenteni.

(a) Kezelési egység kódja: KE-5

(b) Kezelési egység meghatározása:

Lucernaföld, kiterjedése 0,22 ha. Művelési ága erdő.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- *Érintett ÁNÉR élőhelyek:* Évelő, intenzív szántóföldi kultúrák (T2)
- *Érintett Natura 2000 élőhelyek:* -
- *Érintett közösségi jelentőségű fajok:* -
- *Érintett, egyéb kiemelt fajok:* -

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Javasoljuk a művelési ágnek megfelelő állapot visszaállítását. Javasoljuk erdő telepítését a területen, és az állomány felvételét az Országos Erdőállomány Adattárba. Javasolt célállomány a kocsányos tölgyes, esetleg elegyes kocsányos tölgyes. Javasolt elegyfajok a fehér nyár (*Populus alba*), mezei juhar (*Acer campestre*), ha a termőhely engedi, akkor vénic szil (*Ulmus laevis*), magyar kőris (*Fraxinus angustifolia*) is.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a, Kötelezően betartandó előírások:

A Natura 2000 területekre vonatkozó kezelési jellegű kötelező előírások és korlátozások a fenntartási terv elfogadásának időpontjában a kezelési egység élőhelytípusaira nincsenek.

b, Javasolt előírások:

- Kizárólag környezetkímélő besorolású növényvédő szerek alkalmazása engedélyezett. (SZ19)
- Totális gyomirtó szerek használata nem engedélyezhető a területen. (SZ24)
- Tápanyag-utánpótlást csak szerves trágyával lehet végezni. (SZ37)

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatnak tekintjük az erdőállomány visszaállítását.

(g) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat:

A kezelési egység területén az általános javaslatokban megadott módon erdőtelepítést javasolunk.

(h) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

Gazdálkodáshoz nem köthető jellegű kezelési javaslatok a kezelési egységre vonatkozóan nem merülnek fel.

(i) Kezelési javaslatok indoklása:

Amíg a javasolt erdősítés nem történik meg, szükséges a szántóföldi technológiákra (tápanyag-utánpótlás, kemikáliák) vonatkozó előírások betartása, a határos természetes élőhelyek ökológiai állapotának megőrzése miatt. Amennyiben a javasolt fajokkal az erdőtelepítés megtörténik, hosszú távon lehetséges, hogy az új állomány is jelölő élőhelyé [euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus* spp.) (91I0*)] alakul.

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Az élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatokat a dokumentáció a 3.2.1. fejezetben, a kezelési egységekre vonatkozó kezelési javaslatokkal egységes szerkezetben tárgyalja. Az élőhelyrekonstrukciós javaslatok összefoglalóan a következők:

A **KE-2** kezelési egység esetében az általános javaslatok között megfogalmazottak szerkezetátalakításnak minősülnek, így azt élőhelyrekonstrukciós javaslatnak tekintjük.

A **KE-5** kezelési egység esetében élőhelyrekonstrukciós javaslatunk az eredeti művelési ág visszaállítása, erdőtelepítéssel.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

A tervezési terület jelölő fajainak védelme alapvetően az élőhelyek megfelelő kezelésén keresztül biztosítható, a 3.2.1. fejezetben részletezett élőhelykezelési javaslatok alapján.

Specifikus fajvédelmi intézkedések nem indokoltak.

KE-1 és KE-2: magyar kökörcsin (*Pulsatilla pratensis* subsp. *hungarica*), magyar nőszirm (*Iris aphylla* subsp. *hungarica*) és homoki nőszirm (*Iris arenaria*) növényfajok, illetve nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*) és nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*) állatfajok.

3.2.4. Kutatás, monitorozás

A Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer (NBmR) keretében a területen monitorozás nem zajlik.

A tervezés alapját jelentő 1:10 000 léptékű élőhely-térképezés, illetve a jelölő fajokra vonatkozó botanikai és zoológiai felmérés 2015-ben készült el a teljes területre nézve. A további kutatás és monitorozás tekintetében a 2015-ös felmérés eredményeit célszerű alapállapotnak tekinteni.

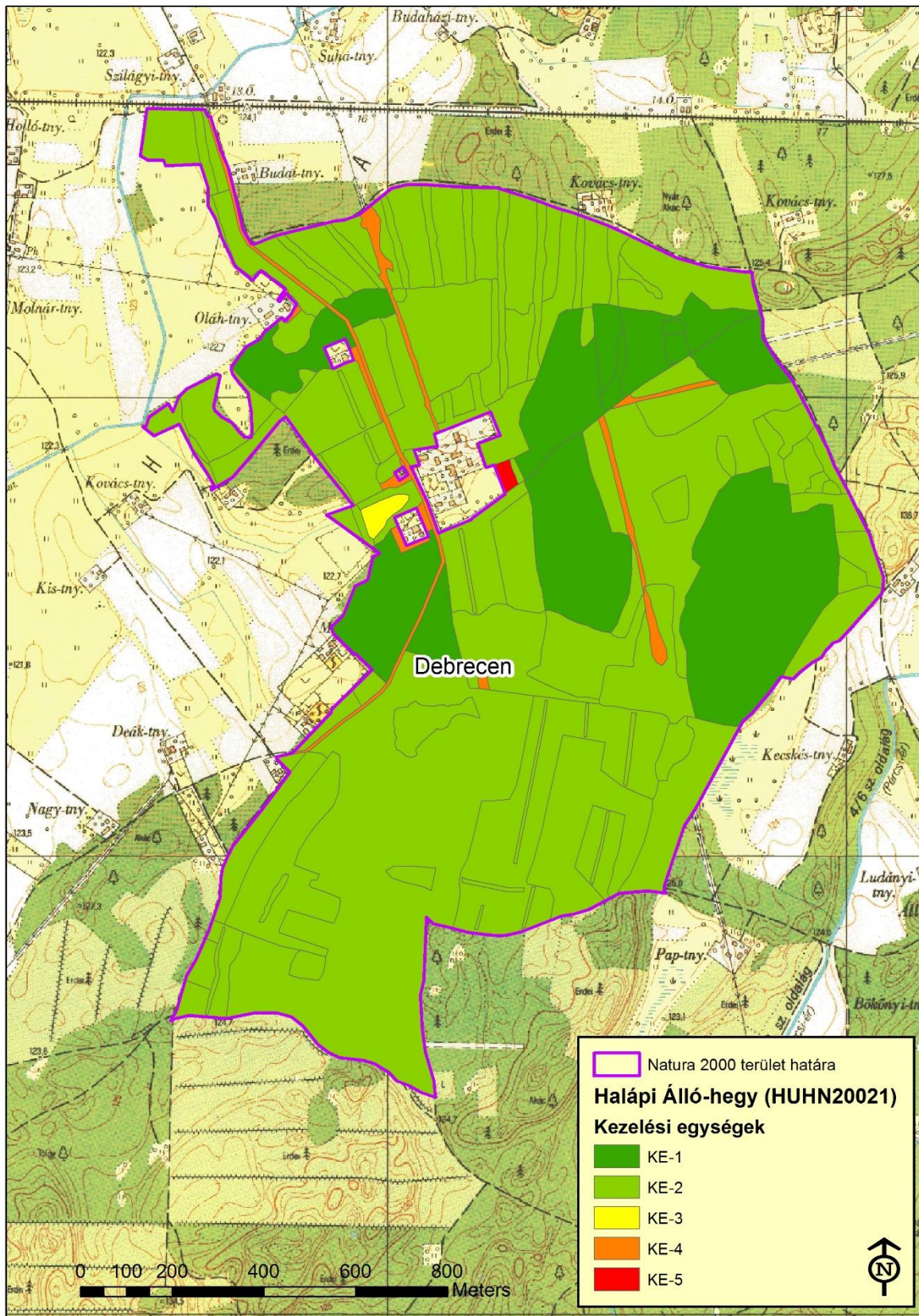
A jövőben szükséges a területen a kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű élőhelyek kiterjedésének és természetességének, valamint a jelölő faj állományának nyomon követése.

A **jelölő élőhely** monitorozására javasolható 6 évente az NBmR protokoll szerinti élőhelytérképezés elvégzése. Az élőhelyek ennél ritkábban végzett monitorozása vélhetőleg nem ad megfelelő lehetőséget az esetlegesen beinduló negatív folyamatok megváltoztatását célzó beavatkozásra. Javasolt a jelölő élőhely [91I0*-Euro-szibériai erdőssztyeptölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus* spp.)] állományainak változását is egy-egy mintavételi helyen monitorozni, erre alkalmas a közösségi jelentőségű erdőkre vonatkozó módszertan.

A **magyar kökörcsin** (*Pulsatilla pratensis* subsp. *hungarica**) esetében szükséges az állományváltozás nyomon követése 10 évenkénti felméréssel.

3.2.5. Melléletek

1. térkép. A tervezési terület kezelési egységei. (2016.02.15.)

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

A tervezési terület egésze a Halápi Álló-hegy (HUHN20021) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területbe tartozik, tehát a tervezési területre alapvetően a 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet az irányadó.

A tervezési terület 176,05 ha-on átfed az országos jelentőségű Hajdúsági Tájvédelmi Körzettel [2/1988. (V. 26.) KVM rendelet egyes területek védetté nyilvánításáról és 130/2007. (XII. 27.) KvVM rendelet a Hajdúsági Tájvédelmi Körzet védettségének fenntartásáról], mely területrészre a 4130/2007. (XII.27.) számú KvVM rendeletben foglaltak határoznak meg további szabályokat.

A Tájvédelmi Körzet egy fokozottan védett területrészt foglal magába összesen 171,47 ha kiterjedésben.

Ezen túl a terület az Országos Ökológiai Hálózat magterület és pufferterület övezetének része (lásd 1.6. fejezet).

A tervezési terület legnagyobb részét kitevő erdők (180 ha) teljes egészében állami tulajdonban vannak és a Nyírerdő Zrt. kezelésében vannak.

A kezelési javaslatok megvalósítása esetén a fentebb összefoglalt körülményeket kell figyelembe venni.

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszerek

A jelenleg hatályos Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszer (MePAR) alapján a Halápi Álló-hegy kiemelt jelentőségű természet-megőrzési terület Debrecen közigazgatási területét érintve több fizikai blokkban található. A terület tulajdonjogi jellegéből adódóan az érintett fizikai blokkokra agrártámogatás nem vehető igénybe.

Kötelező földhasználati előírások ellenértékéként igényelhető kompenzációs jellegű kifizetések:

Ehhez hasonlóan létezik a Vidékfejlesztési program keretében erdős területekre vonatkozó „VP4-12.2.1-16 - Natura 2000 erdőterületeknek nyújtott kompenzációs kifizetések” támogatás is. A Natura 2000 irányelveket érvényre juttató jogszabályok végrehajtásával érintett, az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott, magánjogi tulajdonban lévő Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz a felmerülő költségek és jövedelem kiesés ellentételezésére az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően évente, változó összegű kompenzációs támogatás igényelhető.

Erdő-környezetvédelmi kifizetések:

A Vidékfejlesztési Program keretében meghirdetett „VP4-15.1.1-17 - Erdő-környezetvédelmi kifizetések” pályázat célja a tudatos erdő-környezetvédelmi gazdálkodási módok elterjesztése, a fafajok adaptációs képességének növelése, az egyes területeken az erdőtípus, fafaj-összetétel, illetve gazdálkodási mód megváltoztatása. A kiírás alapján kizárólag magánjogi erdőgazdálkodó és települési önkormányzat kaphat támogatást a jogerős erdőtervvel rendelkező, Országos Erdőállomány Adattárban szereplő erdőrészletben történő örökös erdőgazdálkodásra, erdőállományok kézimunka igényes ápolására, illetve természetkimélő anyagmozgatásra.

Ugyancsak az erdőterületeken gazdálkodók számára érhető el a VP5- 8.5.1.-16 - Az erdei

ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházások pályázat, amely a teljes erdőszerkezet átalakítással elsősorban a meglévő erdő természetességi állapotához képest magasabb természetességi állapotú vagy a sarjeredetű állomány helyett magasabb ökológiai értékű, legalább azonos természetességű, nem sarj eredetű állomány létrehozását kívánja előmozdítani.

Nem termelő mezőgazdasági beruházások

A Vidékfejlesztési Program keretében a „VP4-4.4.1-16. - Élőhelyfejlesztési célú nem termelő beruházások” pályázat alapján támogatás vehető igénybe olyan földhasználati intézkedésekre, amelyek gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vidéki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, ez által növelik a Natura 2000 területek közjóléti értékét, illetve hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez.

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

Kifejezetten Natura 2000 területekre jelenleg a Natura 2000 gyep- és erdőterületekre vonatkozóan létezik kompenzációs kifizetés, azonban egyéb természetvédelmi szempontból fontos élőhelyre (láprét, vizes élőhelyek stb.) kidolgozott földhasználati előírás, illetve ez alapján kompenzációs kifizetés nincs hatályban. Ebből adódóan nincsenek speciális faj és élőhelyvédelmi intézkedések.

Az erdőterületek vonatkozásában a jelenlegi természetvédelmi szempontokat elősegítő támogatási rendszer szinte kizárólag magánerdő-gazdálkodók számára elérhető. Támogatás igénybevételére nem jogosult önkormányzat, költségvetési szerv, valamint az a gazdálkodó szervezet, amelyben a Magyar Állam tulajdoni hányada eléri vagy meghaladja az 50%-ot. Ennek következtében az állami tulajdonú erdőkben igen csekély lehetőség nyílik arra, hogy a Natura 2000 elvárásokkal összhangban levő természetvédelmi célok érvényesüljenek. Szükséges lenne ezért olyan támogatási formákat és konstrukciókat kidolgozni és alkalmazni, amelyek állami erdőkben is lehetővé tesznek bizonyos – erdőgazdálkodási, továbbá nem is okvetlenül az erdőgazdálkodás szűken vett körén belül értelmezhető, de erdőterületen történő – beavatkozásokat.

Fontosnak tartjuk továbbá a Natura 2000 területek közötti koherencia biztosítása érdekében a természeti területek és az ökológiai hálózatba tartozó területek kedvező állapotának megőrzése a Natura 2000 területeken kívül is. A fenti problémára megoldás lehet, ha a természetvédelmi szempontból értékes, de gazdaságosan nem művelhető területek is legalább minimális mértékben támogathatóak lennének, ezáltal nem lennének teljesen haszontalanok a tulajdonosok, földhasználók számára.

A támogatási rendszer kialakítása során figyelembe kellene vennie a támogatásra benyújtott terület természetvédelmi értékességét, sajátos ökoszisztéma szolgáltatásait, az ott megtalálható, elkülönülő élőhelyfoltok természetességi értékét és a jó természetességű területeken vagy részterületeken azoknak a fennmaradását segítő gazdálkodást vagy akár a „nem beavatkozást” kellene ösztönözni az inváziós fajok eltávolítására vonatkozó tevékenység kivételével.

3.3.2. Pályázatok

A tervezési területre a természetvédelmi célkitűzések megvalósításával kapcsolatos pályázat nincs folyamatban, sem tervezési fázisban.

3.3.3. Egyéb

A tervezési területre nincs egyéb javaslat.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

Kifejtve a 3.4.2. pont alatti táblázatban, összevontan a kommunikáció címzettjeivel.

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

Felhasznált kommunikációs eszközök:	Kommunikáció címzettjei:	Időpont, helyszín	Egyéb információ
Egyeztető fórum	<ul style="list-style-type: none"> • gazdálkodók • a Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyongazdálkodói • a Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatok • egyéb indokolt célcsoport: helyi lakosság	2016.03.16. (Debrecen)	Résztevők száma: 9
Önkormányzati közzététel	<ul style="list-style-type: none"> • gazdálkodók • a Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyongazdálkodói • a Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatok • egyéb indokolt célcsoport: helyi lakosság	2016.03.02-11. (Debrecen)	Kifüggesztés darabszáma: 1
Honlap	<ul style="list-style-type: none"> • gazdálkodók • a Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyongazdálkodói • a Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatok • egyéb indokolt célcsoport: helyi lakosság	2016.03.01-től folyamatosan	http://www.e-misszio.hu/n2
Érintettek levélben vagy e-mailben történő megkeresése és tájékoztatása	<ul style="list-style-type: none"> • a Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatok	2016.03.01-től folyamatosan	Kiküldött levelek + e-mailek darabszáma: 64 +10 e-mail

A társadalmi egyeztetés szervezése, lebonyolítása, tartalma és eredménye:

1. Az egyeztető fórum időpontjának és helyszínének egyeztetése megtörtént az érintett szakmai tervezőkkel, természetvédelmi örökkel és a tájegységvezetővel, valamint a fórum helyszínének otthont adó Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatósággal (2016. február vége).
2. A fenntartási terv letölthetővé vált és a véleményezhetőségről cikk jelent meg a kommunikációban résztvevő E-misszió Egyesület honlapján (2016.03.01.).
3. Az érintett önkormányzat (Debrecen) 2016.03.02. és 11. között 10 napra kifüggesztette a fenntartási tervet.
4. Az érintettek jelentős köre a fenntartási terv társadalmi egyeztetésének folyamatáról, a tervek véleményezhetőségéről, a véleményezés módjairól és határidejéről postai levélben (és/vagy e-mailben) értesítésre került. Az értesítő levelek célcsoportok szerinti egyedi összeállítással kerültek kiküldésre (2016.03.01. és 09. között), és tartalmazták a véleményezéshez szükséges információkat (terület kód, név, érintett települések, átnézeti térkép, véleményezési határidők, egyeztető fórum időpontja, stb.). A címzettek köre:
  - Érintett önkormányzat (Debrecen, 1 levél)

- Erdészeti vagyongazdálkodó (2 levél, 2 e-mail, lásd név szerint a regionális és HB megyei szerveknél)
- Erdészeti szakirányítók, erdészek, erdőgazdálkodók (2 levél és 8 e-mail)
- Agrárkamara tanácsadók, falugazdászok (2 levél)

Országos hatáskörű szervek (szervezetenként 1 levél):

• Országos Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főfelügyelőség	és	• Országos Tisztifőorvosi Hivatal
• Nemzeti Földalapkezelő Szervezet		• BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság
• Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal		• Magán Erdőgazdálkodók Országos Szövetsége
• Nemzeti Agrárgazdasági Kamara		• Magyar Erdőgazda Szövetség
• Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal		• Országos Erdészeti Egyesület
• Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal, Földművelésügyi Igazgatóság		• Országos Magyar Vadászkamara
• Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal, Növény-, Talaj- és Agrárkörnyezet-védelmi Igazgatóság		• Országos Vízügyi Főigazgatóság
• Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal, Erdészeti Igazgatóság		• Vízgazdálkodási Társulatok Országos Szövetsége
• Magyar Bányászati és Földtani Hivatal		• Magyar Országos Horgász Szövetség
		• Országos Kishalász Érdekszövetség
		• Regionális Fejlesztési Holding Zrt.

Régiós, megyéken túlnyúló hatáskörű szervek (szervezetenként 1 levél):

• NYÍRERDŐ Nyírségi Erdészeti Zrt.	• ÉRF Észak-Alföldi Regionális Fejlesztési Zrt.
	• ÉARFÜ Nonprofit Kft.

Hajdú-Bihar megyei szervek (szervezetenként 1 levél):

• Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal	• Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal, Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztály
• Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal, Jogi és Koordinációs Főosztály	• Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal, Földművelésügyi és Erdőgazdálkodási Főosztály
• Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal, Műszaki Engedélyezési és Fogyasztóvédelmi Főosztály	• Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal, Építésügyi, Hatósági, Oktatási és Törvényességi Felügyeleti Főosztály, Építésügyi Osztály
• Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal, Élelmiszerlánc-biztonsági, Növény- és Talajvédelmi Főosztály	• Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal, Földhivatali Főosztály
• Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal, Élelmiszerlánc-biztonsági, Növény- és Talajvédelmi Főosztály, Növény- és Talajvédelmi Osztály	• Tiszántúli Vízügyi Igazgatóság
• Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal, Építésügyi, Hatósági, Oktatási és Törvényességi Felügyeleti Főosztály	• Hajdú-Bihar Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
• Nemzeti Földalapkezelő Szervezet, Hajdú-Bihar Megyei Kirendeltség	• Nemzeti Földalapkezelő Szervezet, Hajdú-Bihar Megyei Kirendeltség
• Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal Hajdú-Bihar megyei kirendeltség	• Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság, Hajdúság-Dél-Nyírség Természetvédelmi Tájégség
• Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Hajdú-Bihar megyei Igazgatóság	• Országos Magyar Vadászkamara, Hajdú-Bihar megyei Területi Szervezete
• Hajdú-Bihar Megyei Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság	• Hajdú-Bihar megyei Vadgazdák és Vadászok

- NYÍRERDŐ Nyírségi Erdészeti Zrt., Halápi Erdészet Szövetsége
- Hajdú - Bihar Megyei Önkormányzat

Járási hivatalok (szervezetenként 1 levél):

- Debreceni Járási Hivatal

Országos, regionális és helyi környezet- és természetvédő civil szervezetek (szervezetenként 1 levél):

- Pro Silva Hungaria
- Országos Természetőr Egyesület
- Magyar Természetvédők Szövetsége
- Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület
- WWF Magyarország Alapítvány
- DEHÖK Környezetvédelmi Bizottság
- Terepszemle Stúdió Egyesület
- Zöld Kör
- Polaris Egyesület

Vadásztársaságok (szervezetenként 1 levél):

- NYÍRERDŐ Nyírségi Erdészeti Zrt

Vízgazdálkodási társulatok (szervezetenként 1 levél):

- Álmosdi Csatornamű Vízgazdálkodási Társulat
- Nyírábrányi Közműépítő Vízgazdálkodási Társulat
- Vámospércs-Nyírmártonfalva VT

Horgász egyesületek (szervezetenként 1 levél):

-

Halászati hasznosítók (szervezetenként 1 levél):

-

5. A meghirdetett időpontban és helyszínen (2016.03.16-án 14:00-16:00 óra között, a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság 1. emeleti tárgyalójában /4024 Debrecen, Sumen u. 2./) megtartásra került az egyeztető fórum, melyről emlékeztető és fotódokumentáció készült. A fórumon 9 fő vett részt.
6. A beérkezett véleményeket és észrevételeket a kommunikációban közreműködő szakértő összefoglalta, és a tervekészítő, valamint a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság részére eljuttatta.

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

3.4.3.1. A legfontosabb beérkezett vélemények:

Kommunikáció címzettje	Visszajelzett? (tartalom)	Hogyan?	Beépült a tervbe?	Hogyan? Ha nem épült be, miért?
Tulajdonosok, gazdálkodók (A tulajdonos Magyar Állam nevében a vagyonkezelő Nyírerdő Zrt)	<p>Igen</p> <p>(Jogsabályi környezet nem teszi lehetővé a felnyíló erdő létesítését. Tisztások karbantartása milyen módszerrel végezhető?</p> <p>Folyamatos erdőborítás ezen a területen konkrétan mit jelent, milyen jogszabályi háttérhez igazítottan? Nincs rá gyakorlat, pláne nem ilyen körülmények között és ezzel az elvárt fafaj összetétellel.</p> <p>Mi az ideális nagyvad létszám, hogyan lehet megoldani?</p> <p>Ki végezheti és milyen engedéllyel az özön növény irtást? Javasolja, hogy engedélyezzék a munkavégzést egész évben.</p> <p>Erdőfelújítás esetében vagy nagyon konkrét legyen a megkövetelt technológia, vagy kellő rugalmasságot biztosítson (kérdések és felvetések a levélben).</p> <p>Szállaló üzemmód jelen termőhelyi és faállomány viszonyok között teljesen megalapozatlan.</p> <p>Cser és molyhos tölgyek elegy és főfafajként való alkalmazása javasolt. Nevelővágások a KE-1-ben is. KE-2-ben szükséges a teljes talajelőkészítés.</p> <p>Helyrajzi szám határok alkalmatlanok a term. értékek nyilvántartására és kezelésére.</p> <p>A jelölő élőhelyek növelése csak nagyon hosszútávon elképzelhető.</p> <p>A Natura 2000 rendeltetés nem indokolt, a terület védettségi megfelelő jogi státuszt biztosít.</p> <p>„Mivel vélhetően továbbra sem leszünk jogosultak a Natura 2000 támogatásokra, így az élőhely rehabilitációját, megújítását a költségvetésünkből gazdálkodjuk ki. Méltán várható el tehát, hogy a kezelési terv a gyakorlatban bevált módszereket javasoljon-írjon elő, ésszerű vállalatokat fogalmazzon meg és a hatályos jogi környezetben, a gyakorlatban is kivitelezhető legyen.”)</p>	levélben, fórumon, telefonon	részben beépült	<p>A Nyírerdő Zrt. 14 pontban megfogalmazott véleménye közül az általános konfliktuspontok (1., 2., 3., 4., 6., 7., 10. pontok) a megalapozó dokumentáció 1.3.3. fejezetébe kerültek be. Ezek azok a pontok, amelyeket a fenntartási terv nem tud teljes körűen feloldani.</p> <p>Javaslatok a kezelési javaslatok megváltoztatására (7., 8., 9., 10., 13): amennyiben a örökerdő üzemmódot nem lehet kivitelezni, nem is szükséges, ez egy önkéntesen vállalható előírás, ráadásul vagylagos, tehát a örökerdő üzemmód helyett pl. a faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód is választható. A javaslat ezen felül is óvatosan van megfogalmazva, tehát csak „az arra alkalmas erdőrészekben”. Az előírás szövegén nem lehet változtatni.</p> <p>A cser és a molyhos tölgy, mint elegyfajok alkalmazására vonatkozó javaslat nem került be a tervbe, mivel ezek telepítése a Natura élőhely szempontjából nem kívánatos.</p> <p>A felújítások után a nevelővágások elvégzésének javaslata nem került be a tervbe, felújítási kötelezettség nem is feltétlenül keletkezik.</p> <p>A KE-2 egységben a teljes talajelőkészítés mellőzésére vonatkozó javaslatot a tervekészítő a kérésnek megfelelően törölte. A kezelési egységben a fafajcserére vonatkozó javaslatot meghagyta, hiszen ez a hosszú távra szóló javaslat szükséges a KE-1 egység jó állapotának megőrzéséhez, területének növeléséhez. A tervekészítő egyetért abban, hogy ez sérti a gazdálkodó érdekeit, és csak a támogatási rendszer és a jogszabályok megváltozása esetén valósulhat meg, de a fenntartási terv egyik alapvető irányelvének tartja. A fenntartási terv megfogalmazhat jövőbeli irányokat is, főképp ha egy ilyen ritka élőhelyről van szó. Jelenleg önkéntesen vállalható, tehát a gazdálkodó érdekeit nem sérti. A Natura 2000 elsődleges rendeltetés átvezetésére</p>

				<p>vonatkozó javaslatot a tervekészítő a kérésnek megfelelően a KE-1 és a KE-2 egységekből is törölte.</p> <p>Kérdések, megjegyzések (5., 6., 11., 12., 14.): Az özönnövények visszaszorítását az erdőgazdálkodónak kell végeznie, abban az esetben, ha támogatást kap rá. Jelen pillanatban ez önkéntes.</p> <p>Az erdőfelújítási módszerekre az előírás-sorokban alkalmazott javaslatoknál részletesebb technológiai leírás nem áll rendelkezésre. A KE-1 egység területén, a faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód bevezetése után felújítási kötelezettség nem is keletkezik. A KE-2 egység területén a technológia meghatározása ilyen részletességgel nem lehetséges, csak irányelvek adhatók meg.</p> <p>A fenntartási terv megfogalmazhat jövőbeli irányokat is, főképp, ha egy ilyen ritka élőhelyről van szó.</p> <p>A tervekészítő véleménye szerint amennyiben csak a bevált módszerek és a hatályos jogi környezet keretein belül gondolkoznánk, az előremutató javaslatokat meg sem lehetne fogalmazni, ismételnénk az erdőtervet. A fenntartási terv célja a tervekészítő reményei szerint az, hogy az ebben megfogalmazott irányelvekhez igazítsák a támogatási rendszert és a jogszabályokat. Amennyiben ez nem történik meg a jövőben, az önkéntesen vállalható javaslatok nem jelentenek betartandó előírásokat és így költségvetési kiesést az erdőgazdálkodó számára.</p>
Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal, Erdészeti Igazgatóság	<p>Igen</p> <p>(Ne csak a tervekészítés végén, és ne csak véleményezőként vonják be a gazdálkodókat és a hatósági szerveket. Felhívja a figyelmet az erdőterv és a fenntartási terv közötti jogi kapcsolatra: 11/2010 FVM rend. És 275/2004 korm.rend. 4§ (3).</p> <p>Ismerjék meg a tervekészítők az erdőtervrendeletekben írtakat. SDF adatlapok dátumának rögzítése és a jelölők értékelése szükséges. Felhívja a figyelmet, hogy a örökerdő üzemmódban történő gazdálkodásról országos viszonylatban is kevés a tapasztalat, felelőtlenségnek tartja ennek a szerepeltetését</p> <p>Jelölő értékeken kívüli elvárások ne legyenek.</p> <p>Továbbá javasol néhány szóhasználati javítást.</p>	levélben	részben beépült	<p>A társadalmi egyeztetésre bocsátott fenntartási terv tervezete egy véleményezhető vitaanyag. Ennek megfelelően az egyeztetés jelen szakaszában bármilyen szakmai javaslat megfelelő időben érkezik, mivel azokat tervekészítők érdemben mérlegelik, és indokolt esetben a lehetőségek mentén változtatnak a terven.</p> <p>A tervekészítő véleménye szerint annak ellenére, hogy a levélben megfogalmazottak megfelelően a körzeti erdőtervet is, mint a Natura 2000 hálózat célkitűzéseinek megvalósítását szolgáló terveknek kell tekinteni, továbbá az erdészeti hatóság az erdészeti tervezés során mint természetvédelmi</p>

	<p>Már a megalapozó dokumentáció elkészültekor legyen egyeztetés az erdészeti hatósággal.)</p>			<p>alapdokumentumot használja, mégis a kettő más célt szolgál. A körzeti erdőtervben a jelenlegi jogszabályi környezetben megvalósítható gazdálkodási módok és technológiák vannak meghatározva, míg a Natura fenntartási tervben esetlegesen olyan előírás-javaslatok is szerepelhetnek, amelyek jelenleg jogszabályba ütköznek, vagy nem fednek kidolgozott technológiát, vagy amelyekre jelenleg nem lehet támogatást igénybe venni. A fenntartási tervben pontosan a konfliktuspontokat kell feltárni. Éppen ezért a fenntartási terv nem fogalmaz meg kötelező előírásokat, csak olyanokat, amelyek önkéntesen vállalhatók, és támogatási rendszeren keresztül, esetleg jogszabályváltozáson keresztül képesek a jövőben működni. Kötelező előírásokat továbbra is a körzeti erdőtervek tartalmaznak. Az SDF adatlapok közül a fenntartási terv mindig a hatályosra készül ez igaz az általános célkitűzésekre is. A jelölő fajok és élőhelyek természetvédelmi helyzetének értékelése a Megalapozó Dokumentáció része, amely nem kerül társadalmi egyeztetésre. A örökerdő üzemmódra való áttéréstől szóló javaslat önkéntes, vagylagos és pontosan így szól: „az erdőterület erre alkalmas erdőrészeiteiben a folyamatos erdőborítást biztosító átalakító, örökerdő vagy faanyagtermelést nem szolgáló”, tehát ez nagyon óvatosan van megfogalmazva, és elsősorban a faanyagtermelést nem szolgáló rész miatt került a javaslatok közé. A javaslatot azonban szó szerint kellett beemlíteni. A KE-1 kezelési egységben meghagyta a tervkészítő, a KE-2 egységből törölte. A jelölő értékeken kívüli elvárások ebben az esetben a tervkészítő szerint szükségesek, mivel a KE-1 egység jelölő értékeinek hosszú távú fenntarthatóságát befolyásolja, hogy az azzal érintkező KE-2 egység területén milyen erdőt nevelnek fel a jövőben. A szóhasználati hibákat a tervkészítő javította.</p>
<p>Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal, Építésügyi, Hatósági,</p>	<p>Igen (Egyeztető fórumon nem tudott részt venni, mert későn kapta meg a levelet.</p>	<p>levélben</p>	<p>részben beépült</p>	<p>Bár márc.16-án érkezett, és a fórumhoz (2016.03.16, 14 óra)</p>

<p>Oktatási és Törvényességi Felügyeleti Főosztály, Építésügyi Osztály</p>	<p>A megalapozó dokumentációt nem kapta meg, nem tudja véleményezni. 1.7.2-es pontot javasolja javítani. Javasolja a fennt. tervet kiegészíteni a terület- és településrendezési tervek tárgyi területre vonatkozó előírásaival, térképi bemutatásaival és a megállapítások rögzítésével. Egyeztetést javasol Debrecen MJV főépítészével. Amennyiben a fenntartási terv javaslatai alapján a településrendezési eszközök módosítása szükséges, akkor azt a dokumentumban rögzíteni kell és az eljárást megindítani.)</p>		<p>képest később kézhez vett levélről ír, az egyeztető fórumra a meghívót 2016.03.08-án elsőbbségi, ajánlott levélben postáztuk, melynek 2016.03.09-én (legrosszabb esetben 10-én) meg kellett megérkeznie a hivatalába. A megalapozó dokumentáció nem kerül társadalmi egyeztetésre, csak a fenntartási terv. Az 1.7.2-es pontot a kértnek megfelelően kiegészítettük. A terület- és településrendezési tervek tárgyi területre vonatkozó előírásainak bemutatása, a térképi bemutatás és a megállapítások rögzítése nem került be ebbe a fejezetbe, mivel a fenntartási terv tartalmi követelményeit szabályozó 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet, és az ez alapján létrehozott „Útmutató a Natura 2000 fenntartási tervek készítéséhez” államtitkár által ellenjegyzett szakmai anyag szerint nem kötelező tartalmi elem. Külön egyeztetés a tervekészítő véleménye szerint fenntartási terv jellegénél fogva Debrecen MJV főépítészével nem szükséges A fenntartási terv javaslatai alapján a településrendezési eszközök módosítása nem szükséges</p>
<p>Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal, Földművelésügyi és Erdőgazdálkodási Főosztály</p>	<p>Igen (Ne kommunikációs célcsoport legyen az államigazgatási szerv, hanem a készítésbe legyen bevonva. A tervekészítéshez nem volt használva az OEA. Hibásan került megállapításra a körzeti erdőterv. Téves törzskönyvi szám került hivatkozásra. Üzemterv helyett erdőtervek vannak. Két témakör nincs eléggé kidolgozva: tölgyesek felújítása, és a KE-2-nél a pufferzóna. A veszélyeztető tényezők közül az erdőfelújítás kisebb jelentőségű, mint a kizárás. A faállomány-borítás megszüntetése és az erdőfelújítás akadályozása erdő igénybevételnek minősül, és hatósági eljárás kell hozzá. Több esetben az általános megállapítások ellentmondanak a helyi viszonyokkal: - nem lehet N2 elsődleges rendeltetés; - a szálalás súlyos hiba lenne; - a KvVM egyetértett az erdőtervvel; - ahol természetvédelmi kezelési terv nincs, ott az Adattár minősül annak;</p>	<p>levél</p>	<p>részben beépült</p> <p>A 275/2004. Korm. rend. 4.§ (4) alapján a területileg illetékes államigazgatási szervek a kommunikáció célcsoportjai, akikkel a tervet egyeztetni kell a készítés során. Ez jelen terv esetében is megvalósult. Javításra kerültek a körzeti erdőtervekkel kapcsolatos jelzett hiányosságok. Törlésre került az „üzemtervezés” kifejezés. A felújítás kérdéskörét érintő, a tervekészítő véleménye szerint több pontjában feloldhatatlan konfliktuspontok miatt a terv valóban csak koncepciótervnek tekinthető, emiatt a KE-1 egység esetében átdolgozásra került az általános javaslatok köre, illetve a megalapozó dokumentáció 1.3.3. fejezetében külön is kitérünk a felmerült problémákra. További erdészeti vélemények miatt az önkéntesen vállalható előírás-javaslatok köre is szűkült a véleményezésre megküldöthöz képest. A kialakításra tervezett</p>

	<p>- jelölő faj és élőhely esetében a többszám indokolatlan; - hiányos az SDF adatlap; - a terv az állami tulajdon ellenére ismerteti a magánemberek által igényelhető kompenzációs támogatásokat; Jogszályi háttér és vállalt kötelezettségek alapján történjen az elvárások megfogalmazása. Víz nélkül nem lehet a megfelelő erdőtípust felnevelni és fenntartani.)</p>		<p>pufferzóna a KE-2 egység teljes területe, de legalább a KE-1 egységgel érintett erőrészletek. A Natura 2000 elsődleges rendeltetésre vonatkozó javaslatot a tervekészítő törölte. A tervben a KE-1 egységre a faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérést javasoljuk. Az önkéntesen vállalható előírás-javaslat sor szövegét nem lehet megváltoztatni, azért került bele vagylagosan az örökzöld üzemmód is. A tervekészítő a KvVm ügyiratára való hivatkozást a tervbe beletette. A hibásan többes számban használt „jelölő fajok” és „jelölő élőhelyek” kifejezéseket a tervekészítő javította. Csak fejezetcímként maradtak meg, mert azon nem lehet változtatni. A terv a hatályos SDF dokumentumok alapján készül. A jelölő élőhely és faj természetvédelmi helyzetének értékelése a megalapozó dokumentáció része, ami nem kerül kommunikációra. A Natura adatlapokon található célkitűzések és prioritások a fenntartási tervben nem ismételtetők meg a fenntartási terv tartalmi követelményeit szabályozó 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet, és az ez alapján létrehozott „Útmutató a Natura 2000 fenntartási tervek készítéséhez” államtitkár által ellenjegyzett szakmai anyag szerint. 22. oldalon a kompenzációs támogatást átírni, mivel nincs magánkézben lévő erdő a területen! A magánkézben lévő erdők kompenzációs támogatásáról szóló fejezetet a tervekészítő törölte. A tervekészítő véleménye szerint a Natura területen az erdőgazdálkodó felé irányuló elvárások valóban korlátozottak, hiszen a javaslatok önkéntesen vállalhatók, így nem számonkérhetők, továbbá sok jelenleg jogszályba is ütközik, mégis legalább koncepciószerűen érdemes őket megfogalmazni.</p>
--	---	--	---

3.4.3.2. A legfontosabb észrevételek, amelyek alapján a terv módosításra került:

Nyírerdő Nyírségi Erdészeti Zrt. 14 pontba foglalt javaslatait, amelyek alapján egyes előírás-

javaslatok törlésre kerültek. Egyes megjegyzések bekerültek a megalapozó dokumentáció 1.3.3. fejezetébe, mint konfliktuspontok. Ezek főképp azzal kapcsolatosak, hogy az erdőssztyep-jellegű erdők fenntartási tervben elképzelt felújításának nincs megfelelő jogszabályi háttere és így az erdőtervben sem lehet ezeket előírni.

Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal, Földművelésügyi és Erdőgazdálkodási Főosztály javaslatai és észrevételei, amelyek alapján a KE-1 egységre vonatkozó általános kezelési javaslatok átdolgozásra kerültek.

AGRÁRMINISZTERIUM

Nyilatkozat

A HUHN20021 Halápi Álló-hegy kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület Natura 2000 fenntartási terve megfelel az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Kormányrendelet 4. §. (4) bekezdésben foglalt tartalmi és formai követelményeknek. A Natura 2000 fenntartási tervet a Natura 2000 fenntartási tervek Szakmai Bizottsága elfogadta.

A HUHN20021 Halápi Álló-hegy Natura 2000 területre vonatkozó fenntartási tervet, az agrárminiszter megbízásából, jóváhagyta:

Balczó Bertalan
Külső Helyettes Államtitkár

természetvédelemért felelős helyettes államtitkár

Budapest, 2019. november 27.